

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINECA.

Pretiuu abonamentulu :

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.—cr.
" " " " jum. anu 2 „ 50 „	
Pentru Romani'a si strainetate pe an	14 franci
" " " " „ j. a.	7 franci

Pretiuu insertiuniloru :

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte	3 fl., pana la 200 cuvinte
	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondintiele sè se adreseze la Redactiunea dela „BISERIC'A si SCÓL'A“
Ér banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

Sinodulu eparchialu alu Aradului.

(fine.)

Proiectu de bugetu

Pentru Consistoriulu eparchialu gr. or. din Oradea-mare, pe anulu solaru 1885.—

I.

Pentru Consistoriulu plenariu :

1. Salariulu presiedintelni vicariu eppescu	2.400 fl.
2. Salariulu secretariulni consistorialu	1.200 fl.
3. Salariulu fiscalu consistorialu	200 fl.
4. Salariulu archivariulni consistorialu	600 fl.
5. Remuneratiune pentru unu diurnistu la casu de necessitate	120 fl.
6. Spese de calatoria in cause plenare	50 fl.
7. Spese sinodale	700 fl.
8. Spesele congresulu nationalu-bisericescu	1000 fl.
9. Competinti'a sidocsiei eppesci	600 fl.
	suma 6870 fl.

II.

Pentru Senatulu bisericescu :

1. Spre ajutorarea bisericeleoru serace	500 fl.
2. Spese de calatoria in cause bisericesci	100 fl.
	suma : 600 fl.

III.

Pentru senatulu scolariu :

1. Salariulu referintelni	1200 fl.
2. Pentru remunerarea catichetiloru dela scólele medie si normale din Oradea-mare, Beiusiu, Sallont'a si Dobretienu	200 fl.
3. Spese de calatoria in cause scolare-	100 fl.
	suma : 1500 fl.

VI.

Pentru Senatulu epitropescu :

In contributiune si equivalentu	100 fl.
2. Pentru conservarea si asigurarea edificiulu consistorialu	10 fl.
3. Servitoriulu de cancelaria à 15 fl. la luna	180 fl.
4. Lemne de focu pentru cancelaria	60 fl.
5. Recuise de scrisu	50 fl.
6. Luminarea cancelarie	25 fl.
7. Tiparituri	150 fl.

8. Instruirea cancelariei	40 fl.
9. Spese de calatoria in cause epitropesci	50 fl.
10. Onorariu cassariulu consistorialu	50 fl.
11. Spese neprevedute	50 fl.
	suma : 855 fl.

Recapitulare :

I. resortu	6870 fl.
II. "	600 fl.
III. "	1500 fl.
IV. "	855 fl.
	sum'a totala 9825 fl.

Acoperirea bugetulu.

1. Restulu sperativu alu casei ce va resultá la finea anulu prin economisare	
2. Ajutoriulu de statu	6000 fl.
3. Contribuiri eparchiale	1200 fl.
4. Competinti'a sidocsiala	600 fl.
5. Interese si tacse diverse	400 fl.

Referitoriu la concludulu Sinodulu protopopescu din Vascau, prin carele se decretéza colectarea si eiectarea de contribuii pre credintiosii din acelu tractu pe scopulu radicarei unei case, carea se servéca de locuintia protopresbiterulu, care Consistoriulu oradanu l'a substernutu Sinodulu cu contra propunere de a nu se admite arunculu, càci acelu intre imprejurarile de astadi mai multu ar stricá, — la propunerea comissiunei — sinodulu iucuvintéza numai colectarea benevola dar nu si arunculu propusu de sinodulu protopresbiterulu din tractulu Vascaului.

La ordinea dílei se pune referad'a comissiunei bisericesci asupra propunerei deputatulu P. Rotariu in privinti'a stagnarei afaceriloru oficióse a corporatiuniloru si organeloru metropolitane, la propunerea comissiunei — sinodulu decide a aduce la cunoscinti'a Inaltu Presintiei Sale Dluu Archiepiscopu si Metropolitu Mironu Romanulu seriósele sale ingirigi si temeri de viótorulu constitutiunei si a autonómiei nóstre bisericesci — priu o reprezentatiune sinodala in carea Inaltu Prea Santi'a Sa se fia rogatu in numele acestui sinodu, ca nesmintitu in decursulu timpulu de véra alu acestui anu se puna in curgere tóta activitatea Consistoriulu metropolitann, atátu cu privire la afacerile administrative ale numitulu Consistoriu, cátu si pentru publicarea si spedarea lucrariiloru Congresulu trecutu, apoi pentru luarea

dispozițiilor lor convenite referitoare la convocarea și ținerea congresului național bisericesc nesmintit în toamnă anului curinte.

Comisiunea bugetaria prin referințele ei Ioan Moldovanu substerne spre aprobare proiectul referitoriu la rogațiunile sub titlu de diurne și spese de călătorie a deputaților dela sinodul actualu. Sinodul încuviințează erogațiunile proiectate de comisiunea bugetaria.

Se pune la ordine a dilei alegerea comisiunei controlătoare, carea în înțelesul regulamentului pentru administrarea fondurilor diecesane va avea și controalele manipularea fondurilor. În comisiunea controlatorie pe anul 1884/5 se alege deputații: Constantin Gurbanu, Ioan Popu și Petru Oprisiu.

Se pune la ordine a dilei alegerea alor trei asessori mireni spre completarea Senatului episcopesc. Facându-se votare secretă, se alege: Adalbertu Mihailoviciu cu 34 voturi, Georgiu Purcariu cu 32 și Traianu Barzu cu 32 din 36 voturi, cari numai de câtu se și dechiara de alesi asessori consistoriali în Senatul episcopesc.

Autenticarea prorocului acestuia, se încuviințează deputaților cu locuința în centru.

În fine deputatul Paulu Rotariu accentuând decursul cel bun și lucrările cele folositoare ale acestei sesiuni sinodale, mulțimesce Prea Sântei Sale Parintelui Episcopu presedinte în numele Sinodului, pentru înțelpt'a și bun'a conducere, pofțindu ca acest'a se se tréca la protocolu. Sinodul, continuând cu cele premise de deputatul Paulu Rotariu, între vii semne de mulțămire esprime mulțămirea Prea Sântei Sale Parintelui Episcopu presedinte pentru bun'a conducere și pentru activitatea sa din această sesiune sinodala.

Prea Sânti'a Sa Parintele Episcopu anca și descopere bucuri'a și mulțămirea sa pentru zelul și interesul ce l'au esperiat și cu această ocaziune la toti membrii sinodali catra cauzele bisericesci, școlare și fondationale, apoi implorându darul lui Dumnezeu asupra lucrărilor sinodali și asupra tuturor membrilor sinodali, — dechiara această sesiune sinodale de încheiată.

Seminariulu diecesanu.

Vorbim ca și despre unu lucru ce în faptă ar și existe de-si elu nu se vede numai pe planurile arhitecților; înainte cu unu anu idéa de seminaru a surprinsu pre toti eparchiotii diecesei aradane, — nu credeamu óre-cumva celor ce ceteamu nici celor'a ce audiamu despre radicarea unui seminaru; totulu, ce în această privintia credeamu a fi posibilu, se marginea la o mersiava sperantia, că adeca în anulu ce trecu, vomu fi potutu a colectá o suma óre-carea, cu ajutoriulu carei'a apoi se fimu fostu în stare a elocá undeva unu capitalu de bani, dreptu basa spre scopulu anumitu, și care capitalu numai dupa fructificare și adausuri de peste mai multi ani ar resultá ceea-ce dorim, radicarea seminarului. —

Ne-am surprinsu placutu inse, potemu dice — ne-am uimitu de emularea comunelor bise-

ricsci și a particularilor din diecesa, vedindu concursulu lor puternicu, bunavointi'a, sacrificiulu adusu pe altariulu culturai nationali-bisericesci, ceea-ce a resultatu, de asteptările noastre s'au realizatu înainte de a sperá, și deci zidurile seminarului, acestu templu de multu doritu alu muselor, cari înainte de acest'a cu 61 ani ar fi trebuitu a se radicá, — în curendu, pana la anulu — se voru înaltá și voru dá adapostu sutelor de teneri, sucrescentiei preoților și investitorilor, cari voru se devina totu atâti'a luminatori ai poporului românesc. —

Jertfele creștinilor romani au contribuit, de pentru tenerii preparandi anca cu începutulu anului viitoriu școlasticu se va deschide unu nou alumneu într'unu edificiu destulu de spaciosu cumperatu asta-primavéra dela brnés'a Sina cu 10.000 fl.; jertfele creștinilor romani au contribuit, de catra intravilanulu donatu de generós'a baronésa Ifigenia Sina — s'a mai cumperatu dela dens'a unu intravilanu cu supraedificate în pretiu de 8 mii florini; jertfele creștinilor romani au pricinuitu, de — pe teritoriulu donatu, în decurendu se va pune pètr'a fundamentala a seminarului și tóte aceste trei intravilane suntu comasate într'unu complexu de 3000 stengeni □; Licitarea pentru însasi edificarea seminarului s'a ținutu la 22 l. c. cu carea ocaziune din pretiulu de esclamaré de 77.959 fl. 80 cr. s'a scărítatu $5\frac{1}{4}\%$ adeca 4872 fl. 50 cr. și deci întreprinderea zidirei dintre cinci licitanti a cădiutu pe cunoscutii arhitecți din Aradu Jirarsek-Kotsis cu 73087 fl. 30 cr. sub condițiunile, că pana la 15 Oct. a. c. edificiulu întregu se fia pus sub acoperementu, éra la 1 Iuniu 1885 se fia gata conformu planului statoritu de consistoriu și sinodu.

Astfelu dara cu unu pasiu am înaintatu mai aprópe catra ajungerea scopului; unu pasu acest'a, care ni vestesce totodata, că am trecut peste greutățile începutului și e aprópe timpulu, candu cu ajutoriulu lui Dumnezeu dieces'a va prasni diu'a, în carea cu micu cu mare ne vomu bucurá vedendu-ni tenerimea noastră adapostita sub scutul și îngrijirea nemidilocita a organelor chiamate d'a veghiá asupra disciplinei și conduitei acelor'a, cari se pregatescu spre statulu preotiescu și investitorescu.

La alte confesiuni din lumea civilizata, astfelu de institute suntu de multu radicate și prax'a dovedesce că ele suntu corespunditoare scopului. Acele confesiuni au fostu în placuta pozițiune a face îngrijirile recerute, — noua celor din dieces'a Aradului abia acuma ni-a succésu a ne pune poterile în miscare și fara ajutoriu strainu, din propriile noastre poteri am isbutitu a ajunge scopulu doritu; dovada acest'a, că dieces'a e

petrunsa de necesitatea seminarului; dovada, că guvernarea diecesei, de unde a ieșit idăea și s'a facutu propagand'a, este depusa in mani energiōse, cari nu se obosescu candu e vorba de luminarea poporului. —

Pana astadî tenerii nostrii suntu imprastiatu prin cuartire private; serac'ă nu ii lasa pre cei mai multi a-si alege casi si familii mai destinse, dela cari se-si imprumute insusiri potrivite cu chiamarea spre carea se dedica, o mare parte din ei vedu si se molipsescu de datine contrarie spiritului chiamarei loru; mai vertosu in orasie mari, in cari datinile crestinesci suntu scōse din casele ómeniloru; sentiulu religiosu e nadus'itu de idei contrarie; unde evlav'ă e derisa si virtutea nerespectata, — in asemine locuri d'icem, se cade se avemu mai mare grija de tenerii veniti la studiare, ca se fia crescuti in spiritu crestinescu, spre bucur'ă parintiloru si spre folosulu bisericei si a poporului. — In zadar va obiectionă cineva, că crescerea seminariale nu corespunde spiritului timpului de astadi pentrucă ar temp'agerimea sentiuriloru si eschide pre omu din viēt'ă sociala. Seminarulu nostru nu intentionēza a pune teneriloru pedeci d'a vietuii in societate, d'a opr' legatur'ă cu lumea din afara; scopulu institutului nostru este a pune stavila tenerimei d'a cunōsce datinele stricatiōse, este — a indeletnici la ordine si disciplina, a usioră pre parinti in greutatile cheltuieliloru, este — a intinde teneriloru inlesnirile possibile, ca se-si puna basa solida viitoriului loru.

Scim, că cu noi dimpreuna intrég'ă diecesa se bucura de vestea acēst'ă placuta; ca diecesa seraca ce suntemu, ne potemu gratulă noi insine de rezultatele obtienute pana acuma pe terenulu culturalu si ne rogămu lui Ddieu ca si de acuma se ni stee intr'ajutoriu spre a implini si alte lucruri si fapte, ce t'ntescu la luminarca si radicarea poporului nostru multu cercatu!

G.

Esamenele publice din scōlele poporali.

Pedagogii germani in timpul mai prōspetu au inventatu, că esamele publice la capetulu anului scolaru suntu superflue in scōlele poporali si fiindcă inventiunea e a germaniloru, cari pe terenulu didacticu aparu ca totu atâte autoritati, si in tiēr'ă nōstra a inceputu a se face propaganda pentru ea, chiar ai nostri barbati de scōla se ocupa de lamurirea acestei chestiuni. —

Dupa legea de instructiune publica, la noi in tiēra suntu patru feluri de scoli poporali: confessionali, comunali, de statu si d'ale privatiloru. In cele dōue din urma ar avea intielesu se se eschidie publicitatea esamenelor, pentrucă sus-

tienetorii loru se potu presentă la ele prin 2—3 barbati, cari apoi ar raportă despre resultatu; in scōlele comunali, fiindu că proprietarii suntu multi, o intrēga comuna, mai cu anevoia si-ar putea trimite reprezentanti; la esamenele din scōlele confessionali inse publicitatea se pōte impededă numai atunci, daca ele suntu sustienute din cutareva fondu, asupra carui'a poporulu nu dispune in modu autonomu de esemplu cum suntu scōlele romano-catoliciloru sustienute din fondulu religionariu.

In ale nōstre scōle poporali mai vertosu la cari contribuesce multimea seraciloru si a veduveloru in proportiunea cu numerulu celu micu alu bogatiloru; la noi cari ne bucurămu de o autonom'ă completu bisericeasca si viēt'ă nōstra autonoma culminēza mai vertosu in ingrijirea de scoli si printr'ensele — de cultur'ă poporului credintiosu; la noi, cari avemu trebuintia, ca se folosimu tōte ocasiunile spre a putea indemnă poporulu la imbrat'isirea midilóceloru de lumina: eschidirea publicitatii dela esamine aru insemnă, a da scōleloru nōstre o lovitura grea, in urm'ă careia am avea se legăm unu siru lungu de ani spre a poté vindecă.

Unu parinte din clas'ă intelegintiei, carele cuprinde insemnata scōlei, nu are trebuintia d'a fi indēmnatu ca se supōrte greutatile investimentului; unu plugariu fara de carte inse nu cunōsce folosulu scōlei, nici nu se interesēza de ea, pruncii lui nu ii indetoresce se cerceteze scōl'ă regulatu si deci fruntasii si carturarii din fruntea poporului fara de carte, ar gres' fōrte multu dēca nu aru staru' la impretenirea cu scōl'ă a tuturoru acoloru elemente din poporu, cari in urm'ă vitregitatii timpuriloru — pana acuma se paru cam instrainati de folōsele luminei provenite din scōla.

In acele comune, unde invetiatoriulu si-a datu silinti'ă ca se faca progresu cu pruncii din scōla, de comunu se tienu esamene serbatoresci, chiar in d'ile de lucru parintii si fruntasii comunei se presentēza ca asistenti, in dumineci si serbatori inse numerulu asistentiloru mai că egalēza cu numerulu scolariloru. Unii se presinta pentru curiositate, alti cu dorulu d'a aud' ceva lucru frumosu, mai alti ca se vēdia progresulu unui anu si dēca inspectorulu voiesce a se folosi de ocasiunea binevenita, câte invetiaturi pōte intinde poporului numai prin intrebările ce le va indreptă baietiloru! — Int'ro comuna d. es. unde scie că domnesce nentielegere intre ómeni, e fōrte la locu a se splică din istori'ă biblica intemplarea cu turnulu Vavilonului; calamitatfle timpuriloru se se esameneze cu nacazurile lui Iovu bogatulu; sirguinti'ă cu albin'ă si cu furnic'ă, lenea cu leuesiulu — din istori'ă naturala; unele

versuri si prose din legendarie cetite la intielesu asijderea sunt instructive si ascultate cu incordare. d. es. „greulusiulu si furnic'a“, „cum s'a pacalitu magariulu“ s. a. adese facu mai multa impressiune decâtu o predica séca si lunga; enararea unei intemplari din istoria romaniloru, esplicarea mesureru noue, resolvirea unei teme matematice dupa „regul'a societatii“ s. a. convingu pre parinti, că scól'a e folositoria si merita partinire si imbratfisiare. Unu inspectoru cu ocasiunea esamenelu avea datina a scóte câte 2—3 cruceri din diferiti ani si a ii oferí scolariloru déca ei voru sci gací: de câti ani suntu acei cruceri? — Unu crestinu dintre asistenti nici de cum nu se potea impretení cu intrebarea inspectorului si pana candu baiatii lucrau cu cret'a la tabla, scóse din sierptariu câtiva cruceri din aisei si apoi se apropia catra inspectorulu se gacésca densulu vrest'a baniloru lui. Inspectorulu ii dete scolariloru si fú mare mirarea crestinului, candu unu baietielu de 7 ani a gacitu de câta vreme dsa pórtá crucerii in sierpariu; avea omulu nostru doui nepotiei, si din césulu acel'a ambii au fostu adusi la scóla si nu au paresit'o pana nu au invetiatu tóte câte se propunu intr'o scóla poporala; dintre acesti duoi nepoti astadi unulu e ostasiu si corespundéza cu frate-seu pe fia-care luna, éra cestu de acasa cetescé mosiului seu din calendare si alte carti, éra betranulu nu incéta a dá multiamita lui Ddieu, că intr'unu césu bunu l'a povetiuitu ca se iee parte le esamenu.

Nunumai pentru publiculu nostru asistentu, — publicitatea esamenelu este necesaria si pentru scolari. Esamenulu este unu terminu hotaritu pana candu elevii in acelasi anu au a cercetá scól'a; déca n'aru fi esamine, multi dintre scolari sub diferite preteste aru parasí scól'a, — totodata esamenulu este pentru elevi unu impulsu ca se invetie bine peste anu, ca nu cumva cu finea anului se patiésca rusine naintea parintiloru si altoru óspeti. — Invetiatoriulu asijderea si-dá mai multa silintia, déca scie că va se vina unu terminu, candu se va cere socóta publica dela densulu despre cele-ce a lucratu sub decursulu unui intregu anu. — Si ca se vorbimu adevératu, — insusi inspectorulu se semte atinsu prin respunsurile din esamene, cari respunsuri adeca multu aterna dela control'a si supraveghierea, cu carea inspectorulu a statu in fruntea scolariloru si a invetiatoriloru.

Esaminile deci din tóte punctele de vedere suntu de lipsa se se tiena la capetulu fia-carui'a anu scolasticu si chiar pentru aceea, si pentruca suntemu aprópe a incheiá acestu anu, pentru orientarea invetiatoriloru mai teneri, afu de bine cu referintia la modalitatea tienerii esamenelu, a recomandá urmatóriele:

1) Esamenele se se faca in modu serbatorescu; scól'a adeca se fía curatíta si in câtu se póte — decorata cu crengi verdi, scolarii imbracati ca la serbatória.

2) Inspectorulu se se tiena stricte de terminulu pusu pentru esamenu, se nu se abata nici macar cu o óra dela terminu; se face rea impressiune atátu la scolari, câtu si la publicu, candu óre intregi trebue se astepte dupa conductorulu esamenului, carele dupa-ce sosesc, indata incepe a face semne, ca se grabésca invetiatoriulu cu intrebările si respunsurile, pentrucă densulu mai are esamenu si in comun'a vecina.

3. Invetiatoriulu si parochulu se dispuna, ca pre inspectorulu se-lu astepte scolarii si publiculu, éra se nu se intemple cumva, ca inspectorulu se fía silitu a asteptá pana sosescu scolarii si parintii — la esamenu, in casulu din urma, precum si la cele insirate sub p 2)—multu se detrage din védi'a esamenelu.

4. Se recere si e frumosu, ca indata dupa rogatiuni, care se fie scurte si anume nainte de amédiadi: „*Imperate cerescu*“, éra dupa amédiadi: „*Bine esti cuventatu*“ — si dupa cuventulu de deschidere a inspectorului — indata se urmeze unu respunsu din partea unui elevu carele in numele conscolariloru sei se bineventeze pre inspectoru, pre parinti si pre óspeti. — Acést'a multu radica splendórea festivitatii.

5. In respunsurile eleviloru nu e bine se se amestece dispute, ci se se lase a raspunde pana la esauriarea temei; sofismele si raticionările óspetiloru potu se urmeze dupa esamine afara de scóla, candu este timpu destulu.

6. Déca suntu premie, acele se se impartie cu dreptate, fara privire in faci'a caruiva.

7. Dupa gimnastica se se lase ca obiectu mai pe urma cantarea, se se ingrijésca invetiatoriulu a alege piese frumóse estetice, cari atátu pentru cuvinte, câtu si pentru melodia se remana imprimate in ascultatori.

8) Incheierea se se faca asijderea in modu solemn; adeca mai antáiu unulu dintre scolari ori scolaritie se se róge de iertare pentrucă au intretienutu la densii publiculu, carui'a i multiemesce pentru ostanelele puse in interesulu si spre binele loru; apoi incheia invetiatoriulu indemnandu scolarii la sirguintia, ascultare catra pariuti, cinstire catra cei mai betrani, a se ferí de societatea celoru ulitiareti, a se aratá că ei suntu scolari si se deosebescu de cei de pe ulitie; in presinti'a eleviloru multiamesce si invetiatoriului pentru nisuintiele dovedite, apoi indémna publiculu a partiná din totu adinsulu acésta casa atátu de folositoria pentru in florirea comunei,

9) In fine se cade ca unu fruntasu se multiamésca inspectorului pentru ostanelele facute in-

tru cercetarea scoleloru si prezentarea lui la esamene.

10). In timpul din urma s'a introdusu prin mai multe locuri, de inspectoriu invita la esamene pre invetiatorii din comunele vecine; din mai multe priviri este buna datin'a acést'a dar mai vertosu e buna pentru aceea, căci printr'ens'a se sternesce in invetiatori emulatiune nobila d'a escelá cu invetiamentulu din scolele loru.—

11). Dupa-ce s'au indepartatu scolarii, inspectorulu se se folosésca de ocaziune a indemná poporulu, ca se radice salariulu invetiatoriului. Se se folosésca deci de argumente covingetórie, ceea-ce este usioru acolo, unde respunsurile scolilariloru au indestulitu asteptarile publiculu.

Unu inspectoru.

Statutele societatii „Scól'a romana“ din Sucev'a.

§. 1. scopulu si resiedinti'a.

Scopulu societatii „Scóla romana“ este da lucrá pentru inaintarea invetiamentulu la poporatiunea romanésca din Bucovin'a.

§. 2. Realizarea scopului societatii.

Scopulu societatii se ajunge:

a) Prin incuragiarea, sprijinirea, infiintarea de scoli primare si secundare.

b) Din petitiuni si adrese cátra inaltulu guvern, cátra corporatiunile si persónele competente si chiamate de a lucrá pentru inaintarea invetiamentulu, prin discutarea interesselor nóstre scolare in foi si in alte publicatiuni.

c) Prin stipendie, premie si alte ajutóre materiale acordate scolilariloru sermani dar' bravi, zelosi si talentati, mai alesu delá gimnasiile romanesci si dela scolile primare romanesci.

d) Prin cumperarea de carti si de utensilii, prin edarea de carti si publicatiuni didactice si folositóre pentru scolile primare si secundare.

§. 3. Midilócele materiale pentru realizarea acestui scopu.

Banii trebuintiosi si celelalte midilóce materiale se aduna:

- Prin taxele membriloru.
- Prin daruri felurite din partea ori si cui.
- Prin arangiarea de academii, concerte, baluri si alte petreceri.
- Prin colecte si tombole.

§. 4. Membrii societatii.

Memburu alu societatii póte fi fia-care persóna barbatésca séu femeiesca, corporatiune, societate sau comuna, care se va anuntia la presidiulu centralu alu societatii directu, séu la presidiulu unei filiali a ei si va primi de presidiulu centralu alu societatii. Presidiulu centralu póte refúsá primirea fara se spuie motivele. Membrii cari nu locuescu in Sucev'a, forméza conformu statuteloru acestora, filiale.

§. 5. Datorintiele membriloru.

Fia-care membru este detoriu;

- Se platésca pe anu anticipativu celu pucinu 1 fl., séu odata pentru totdeauna celu pucinu 10 fl.
- Se sprijínésca cu tóte puterile sale morale si materiale scopulu societatii.

§. 6. Drepturile membriloru.

Fia-care membru are dreptulu:

- Se iee parte la adunarile societatii, facédu propuneri, discutandu si votandu.
- Are dreptulu de alegere activa si pasiva.
- De a luá privire in tóte actele societatii.

Corporatiunile si alte persóne morale isi exer citéza drepturile prin unu delegatu alesu de reprezentanti'a loru, care trebue se se legitimeze.

§. 7. Esirea din societate.

Fia-care membru póte esi din societate ori si candu, anuntiandu acést'a presidiulu.

§. 8. Eschiderea unui membru.

Presidiulu comitetulu centralu are dreptulu selu eschida pe acelu membru, care nu-si implinesce datorintiele séu jignesce interesele societatii. In privinti'a membriloru face presidiulu filialei cátra comitetulu centralu propunerea respectiva. Celu eschisu póte inse recurá contra acestei decisiuni in terminu de patru septemani cátra juriulu societatii.

§. 9. Administrarea societatii.

Agendele societatii se administréza:

- Prin comitetele filialeloru.
- Prin comitetulu centralu alu societatii.
- Prin consiliulu de controla.
- Prin juriulu societatii.

§. 10. Filialele.

In fia-care satu, orasiu séu târgu alu Bucovinei, in care se afla celu putienu 15 membri ai societatii, póte existá o filiala. Inicialu la constituirea unei filiale se póte face de ori-care membru alu comunei respective. Presidiulu alesu anuntia constituirea acést'a comitetulu centralu din Sucev'a, precum si auctoritatii competente din statu.

§. 11. Scopulu filialeloru.

Scopulu filialeloru este de a lati la poporatiunea romanésca cu succesu mai mare interesulu pentru tendintiele societatii. In acele orasie séu tergóri, in care exista o scóla secundara romanésca grijesce filial'a de interesele acestei scoli in intielesulu acestoru statute

§. 12. Presidiulu filialei.

Fia-care filiala alege in adunarea ordinara unu presiedinte, unu secretariu si unu casariu pe timpu de unu anu. Aceste trei persóne forméza presidiulu filialei. In filialele mai mari se póte alege, déca cere trebuinti'a, si câte unu substitutu pentru fia-care din acesti trei functionari. Demissionandu unu functionariu, are presidiulu voia a se completá din membrii filialei pentru timpul pana la adunarea ordinara.

Regulamentulu internu alu filialei si-lu compune presidiulu respectivu.

(Va urmá.)

D i v e r s e .

* Conferinti'a politica a romaniloru din comitatulu Aradului, Mercurea trecuta a fostu fórte sgmotósa in cátu presiedintele a aflatu de bine a amená tienera ei — pe diu'a urmatória. Au fostu presinti ca la 7—800 alegatori si au decretatu a pasi solidari la alegeri cu partid'a liberala din comitatu. In acést'a conferintia s'a candidat pentru cerculu Radnei dlu Ioanu Belesiu, in cerculu Iosasielului Constantinu Gurbanu.

* **Literariu.** „*Florile inimiei*“ este titlul unei colectiuni de poezii de *Isaia B. Bosco*, carele nu demultu in modu tragicu si-sfersi cursulu vietii sale. — Poeziile au aparutu in editur'a tipografiei diecesane din Aradu, de unde se si potu capeta cu 80 cr. exemplariulu. Venitulu curatu alu opului este menitu pentru seminariulu diecesei aradane si pentru fondulu de subventiune a profesoriloru dela gimnasiulu din *Beiusiu*.

* **Multiamita publica.** Bravulu dreptredintiosulu si iubitoriulu de bisericu si scola *Ilie Suciu* din comun'a subsemnata in dilele trecute — dupa ce mai inainte s'a intielesu cu preotulu localu — a supriusu comuna respective s. bisericu cu unu policantru cu 6 lumini in pretiu de 60 fl. v. a. unu ornatu forte frumosu, ce decoréza s. bisericu, carea anca dela infiintarea ei era cu totulu lipsita de unu asemenea ornatu; — prin acésta fapta démua de lauda a facutu doue lucruri insemnate numitulu donatoru: un'a, ca numele lui va fi memoritoriu in comuna alt'a ca a crutiatu biseric'a de o suma insemnata, carea si asia dispune de unu capitalu neinsemnatu; deci prin acést'a i se aduce multiamita pofindu-i din adenculu animei, ca bunulu Ddiu se-i lungésca firulu vietii, ca si de aci inainte se mai póta ajutá si cinsti s. bis. cu mai multe obiecte frumoase placute lui Ddiu si ómeniloru. si se póta privi obiectulu donatu la multi fericiti ani, si la fapt'a acésta placuta lui Ddiu si ómeniloru se dee indemn si celoralalti credintiosi. Secasiulu-Timisianu la 23 Maiu 1884. v. pentru comuna: Ioanu Capitanu preotu,

* **Estragemu din „Revist'a teologica“** urmatórele; S. Sinodu a santei nóstre biserici autocefale ortodoxe rom. de Orientu este deschisu pentru sesonulu de primavéra. De ast'a data acésta inalta auctoritate are forte multe chestiuni de unu interesu capitalu pentru S. nóstra bisericu rom. pe care este chiamata a le resolvi, spre a se pune si biseric'a nóstra nationala pe basa solida si a i-se asigurá viitoriulu ei. Astfeliu de chestiuni suntu:

Organisarea invetiamentulu seminariulu, infiintarea facultatii de teologia, divisiunea si stabilirea par ochieloru, avisarea la midilóce materiale possibile pentru intretinerea preotiloru parochiali s. c. l.

* **Simeonu Gombosiu** fosta invetiatoriu in *Felnac (Fónlak)* pe mai multe ronduri certandu-se eu antisti'a com. pentru neregularitatea observata la incasarea salariuluu seu, mai tárdiu s'a espectoratu asupra stapenirei si in cele din urma chiar asupra *Maiestátii Sale*. Judele comunalu *Meila Vuia*, casulu din urma l'a denuntiatu procurorulu din *Timisiór'a*. Joi'a trecuta s'a pertractatu caus'a finalminte naintea tribunalulu din *Budapesta*. Fiindcá martorii a pasionatu contra lui *S. Gombosu*, densulu fú judecatu la unu anu de inchisóre.

* **Memorandulu lui Dobranski.** Foile straine aducu scirea, ca renumitulu *Dobranski* ar fi predatu inaintea guvernulu rusescu unu memorandu, prin carele intre altele se recomenda a se tiene pentru ruthenii austriaci unu conciliu (congresu) nationalu bisericescu, prin carele apoi se se faca o apropiare catra biseric'a ortodoxa din *Russi'a*. — Intre altele si memorandulu se recomenda:

1). A se tiené consultare pregatitória, la carea se participe câte siese reprezentanti preoti si mireni din *Galicia*, *Bucovina* si *Viena*.

2). In acésta conferintia prealabila se se iee de base la desbatere statutele bisericesci ruse, romane si serbe si se se staverésca modulu constituirei unui congresu provincialu.

3). **Missiunea congresulu** ar fi, se staruiesca pentru radicarea elementulu mirenescu in causele bisericesci.

4). **Congresulu** se se dee dreptulu a alege pre metropolitulu.

* **Locuste in Rusia,** Cetimu din jurnale straine, ca in *Russia* in cerculu *Curam pustiescu* locustele, cari venira in numeru asia de mare in catu soarele s'a intunecat de ei, si unu spaciu de 23 km. lungu si 12 km. latu se acoperi de ei ca si prin unu velu regru **Dispositiuni** se facura nnumai de catu si 20.000 mii de ómeni se aduna la stirpirea locusteloru pernicioase: —

* **Pentru-ce serbi cei mai seraci?** — O anecdota ne spune urmatoriele: Candu se adunara odinóra tóte natiunele pe o campia lata se se consulte, cum se inmparte intre sine bunatatile pamentulu, domnulu lumei intrebá prima-óra de greci: „Ce voiti greciloru?“ — „Pamentu multu, bogatu si fructiferu.“ „Si voi rusiloru?“ — „Imperiu mare si munti avutu in metale?“ — „Dar tu ginte latina?“ — „Geniu si bisericii.“ — „Ce ve trebue vóua anglesi?“ — „Marea.“ — „Si vóue francesiloru?“ — „Cá patri'a nóstre se fia mare si potinta.“ — „Dar vóe Turci?“ — „Campii, apa si cai.“ — „Si ce se ve dau vóua serbiloru?“ — „Dle despre acést'a nu ne amu consultatu aici, mai nainte trebue se ne cconsultamu acasasi se otarimu unanimu.“ — Ei anca si astadi se consulta si remasere cu cconsultarea.

* **Cátu cresce diu'a in Iuniu.** In Iuniu 1. (st. n.) sórele resari la 4 óre si 7 minute si a apusu la 7 óre si 48 minute, marimea dílei face 15 óre si 41 minute in 21 cându sórele si-ajunge la declinarea cea mai mare a sa; diu'a va fi mai lunga si nóptea mai scurta anume sórele va resari la 4 óre si 2 minute va apune la 8 óre astfeliu diu'a va tiené 15 óre si 58 minute. Apói da de aci inainte díua scade treptatu cu 5 minute asia in catu la finea lunei sórele va resari la 4 óre si va apune la 8 si diu'a acum va tiene nnumai 15 óre si 4 minute.

* **Speculatiunea unui antiquariu.** Unu aristocratu din *Berlinu* eredí dopa unu unchiu alu seu intr'altele, si o icóna de miniature, pentru care unu antiquarin din *Francfurtu* i-promise indata. 14,000 marce. Contele inse n'avú lipsa de bani, cáci moscenirea ereditata dopa unchiulu seu fú considerabila. Nu peste multu trecu inse avutia si contele avu lipsa de bani, tramise deci miniaturulu la antiquariu declarandu-i intr'o epistóla cá acum i-da miniaturulu pentru 14,000 marce; antiquariulu i-retramite peste cateva díle unu pachetu cu respunsu, ca acum nui póte dá mai multu de 10,000 marce; de e convoitu contele se tramita miniaturulu impachetatu cum la primitu la bijitariulu *X. Z.* de nu atunci despacheteze minitariulu. Contele iritatu spinteca pachetulu; lacrutí'a era góla si in fundu-i unu micu papiru, cu urmatórele síre: „Asiadhara totusi vi-dau 14,000 marce“. Antiquariulu traicura a voitu se se folosésca de cris'a de bani a contelui si fiindcá n'a voitu se ajunga miniaturulu in man'a altui'a s'a folositu de astfeliu de selaina. Contele de era unu omu lacomu de bani trebuia se dae miniaturulu cu 10,000 marce, perziendu 4000 mii marce.

* **Calistratu.** Se va judecă de catra S Sinodu Sâmbeta 26 ale curintei, la ora 2¹/₂ p. m. Siedinti'a este publica, ér localulu de judecata este in curtea bisericii St. Dumitru strada Carol 1.

* **Statistic'a Romaniei pe anulu 1881.** Oficiulu centralu de statistica a datu la lumina o brosiura intitulata *Misicarea poporatiunei din Romania'a pe anulu 1881*, din care estragemu urmatórele cifre statistice: În anulu 1881 s'au celebrat in tiér'a intréga 41.067 casatorii, dintre cari 5,627 in orasie si 34,440 in sate adeca 2,325 casatorii s'au celebratu mai multu in anulu 1881 de câtu in anulu 1880. Lunele cele mai fecunde in casatorii suntu: Februarie (12,870), Ianuarie (10,618), Aprilie (564), si Martie (224)

Dupa vârsta, cele mai numeróse casatorii s'au seversitu intre 18 si 35 ani si mai alesu intre 25 si 35 ani — pentru poporatiunea urbana.

Sub punctulu de vedere alu instructiunii, cifrele suntu intristatóre: in poporatiunea orasieloru, dintre cei casatoriti in acestu anu 1881, 3,301 barbati sciéu se scrie si se semneze, ér 2,326 nu sciáu; ér dintre femei 1.959 sciáu si 3,668 nu. In poporatiunea rurala 5,175 barbati au sciutu se scrie si se semneze, ér 31,261 n'au sciutu; ér între femei 1,187 numai sciáu carte; restulu de 35,253 nu sciáu nici se semneze.

Totu in acestu anu 1881 s'au nascutu in intrég'a tiéra 192,504 copii: 31,180 in orasie, ér 160,824 in sate. Aceste cifre puse alaturi cu cifr'a mortiloru din acestu anu — 123,390, dà 68,614 mai multi nascuti de catu morti. Comparata cu cifrele anului 1880. in anulu 1881 s'au nascutu 20,764 copii mai multu; deci 8,014 nascuti au remasu in 1881, — mai multu de catu in 1880, in raportu cu cifra mortiloru.

Dupa sexu din cifr'a nasceriloru de mai susu: 100,364 au fostu baieti iar 91,610 fete.

Dupa lege: 192,506 suntu copii legitimi, ér in su-de 3,204 pentru orasie si 5,744 pentru sate, suntu copii naturali; aceste cifre vorbescu despre destrabalarea moravuriloru ce bantue mai alesu orasiele: 3,204 copii naturali la 23,466 legitimi, pentru orasie; ér 5,142 naturali la 155,040 legitimi pentru sate.

Cifr'a copiiloru gasiti se urca la 552: 286 baeti 266 fete. Impartite pre orasie cifrele cuprindu o elocuentia misteriósa: Iasiulu represinta 333 copii gasiti, pe candu Bucurescii numai 55! Se fia acést'a din caus'a că in Iasi esista o *cuthie* care culege copii gasiti?

Nascerile gemene s'au urcatu la cifr'a de 1943, ca 2026 baeti si 1862 fete. Nascerile trigemene — adeca nascerile de 3 copii de o data — se urca la cifra de 33, cu 54 baeti si 46 fete.

Dupa religiune — cifr'a copiiloru nascuti se desparte in: 176,479 ortodoxi; 3,828 catolici, 495 protestanti, 167 armeni, 207 lipoveni, 1,650 mohamedani, si 9,178 israeliti. Cifra de 123,390 cuprinde: 66,107 barbati si 57,883 femei si impartiti pe localitati: 29,097 pentru orasie, ér 98,293 pentru sate Comparati cu nascerile, au fost in orasie 91.180 nasceri pentru 25,097 morti; iar in sate 160,824 pentru 98,393 morti.

Intr'unu modu comparatu, dintre cifra mortiloru 76,919 au fostu necasatoriti; 31,466 casatoriti, ér 14,005 veduvi; 113,270 ortodoxi; 3,068 catolici; 308 protestanti; 142 armeni; 192 lipoveni; 1520 mahomedani; 4859 israeliti, etc.

Dupa vrêsta: 20,379 copii pana la 3 luni; 23,319 între 1 si 5 ani.

Nascuti morti in anulu 1881 au fostu de 1950, adeca: 1,689 legitimi; 222 naturali si 19 gasiti morti.

* **Nou remediú contra filoxerei.** — Eta unu remediú, si cu totulu neasteptatu, in contra parasitolu devastatoriu. Inventatoriu d. Vilallongue, care povestese cam astfelu succesele supriindietórie pe cari le-a dobanditu inaintea unei multimi de martori, gata a proclamá adevéru. In 1882 dóue vii, ale caroru vitie nu mai dadeau semnu de viétia, fura supuse operatiuniloru dlui Vilallongue, operatiuni cari consistau a bate cu putere pamentulu. Dupa dóue batái, viile in lun'a Aprilie 1884 presentau unu aspectu minunatu si-si reluasera infatisiarea loru primitiva. — Comunicarea facuta de dlu Vilallongue Academieí de sciintie francese este prea scurta pentru ca se se póta pretiú pe deplin mecanismulu si efectulu acestoru batái. Nu e mai putinu adevératu inse (si lucrulu e de multu cunoscutu) ca nise sguidituri poternice potu ucide fiintiele vetiuitórie in unele mediuri, precum pamentulu si ap'a.

* **Sióreci mancatori de bani.** — In dílele trecute unu lucratoriu dela fabric'a de bere a dlui Gh. Garoiu, care din tóte economiile lui, de cine scie câtu ani, avea agonisiti 2200 de lei noi in bilete de banca, s'a presintatu cu ele la Casierí'a generala transformate aprópe in pulbere; numai 2 bucáti de câte 100 de lei mai remasese intregi si vr'o patru coltiuri din câte 100 de lei. Nenocitulu lucratoriu avea puse 22 de bucati de bilete câte 100 de lei suptu o saltea in camer'a unde dormea. Siórecii cari mrosise că intr'unu pachetu ce erá ascunsu p'acolo, in care continea bilete de banca, profitau in timpulu dílei si in absinti'a proprietariulu loru de le rodeau, pana cand le-a facutu prafu mai pe tóte. D. cassearu si-a declinatú competinti'a d'a judecá siórecii pentru delictulu comisu. I s'a recomendatu inse se se duca la Banc'a centrala, unde póte se-lu despagubésca cu o parte, adeca câtu ar valorá prafulu de bilete ce i-a mai remasu. (*Messengerulu Brailei*).

* **Ventu rotativu.** In Asia, cerculu akyab, in dílele trecute vení repentinu unu ventu rotativu si incepú a resturná tóte furiosu. Intr'altele resturná 2000 casi, si stricá 6000. In acestu viforu mare perirá 25 ómeni.

CONCURSE.

Pentru ocuparea a dóue posturi de invetiatoriu: unulu la scóla romana poporala gr. or. din *Dognecea*, si altulu la cea din *Padina-Matei*, de sub patronatulu societatei privilegiate a calei ferate de statu austriacu ungar.

Emolumintele pentru fiacare postu suntu:

- Salariulu ficsu de 300 fl. v. a. pe anu;
- Cortelu naturalu, séu 80 fl.—v. a. bani de cortelu si
- 20 metri volum. lemne de ars, avendu alesulu invetiatoriu a tiené scóla de Dumineca (de repetitiune) fora vre-o alta remunerare.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, au se-si substérna recursele scrise cu man'a loru propria Administratiunei (Oberverwaltung) societatei privilegiate

a calei ferate a statului austriac ungaru din Oravicza — cea multu pana la 6 Iuliu 1884 *st. n.* provideute cu testimoniu de calificatiune, cu un atestatu că posedu deplin'a cunoscinti'a a limbii romane si magiare, precum si cu un atestatu demnu de crediementu despre purtarea lor corecta si morala.

Oravicza montana, la 1 Iuniu 1884.

Administratiunea

societatei privilegiate a calei ferate a statului austriac ungar.

Pentru deplinirea postului invetiatorescu din Comuna Aldesci, cu fili'a Voivodeni, in protopresbiteratul Bnteniloru prin acésta se deschide concursu cu terminu de alegere pe 10 Iuniu a. c.

Emolumintele sunt: in bani gata dela Aldesci cu fili'a Voivodeni 115 fl. 50 cr. pentru naturale rescumperate in bani gata dela Aldesci cu fili'a Voivodeni 107 fl. pentru scripturistica 6 fl. pentru curatoratu 8 fl.—In diurnele conferintiei invetiatoresci 4 fl. Pamentu invetiatorescu $\frac{1}{2}$ sesiune fénatiu.

Dela recurrenti se pretinde se fia preparandi absoluti si cu esamenu de calificatiune, se aiba atestatu de limb'a magiara, precum si atestate despre portarea lor de pana acuma.—

Era pana la alegere se se presentedie in vreo Dumineca ori serbatóre la sânt'a biserica in Aldesci pentru de a-si arată desteritatea in cantari si tipicu. Recursele se se trimite la D. adm. protop. M. Sturza in Buteni (N. Butyin)

Aldesci, la 26 Aprile 1884.

Comitetulu parochialu-

In contielegere cu mine: **Mihailu Sturza**, m. p. protopopu.

Conformu ordinatiunei Venerabilului Consistoriu diecesanu alu Caransebesiului din 2 Martie a. c. Nr. 47 B. se escrie concursu pentru indeplinirea postului de parochu in parochi'a de clasa a III. din comun'a **Ghermanu**, protteratulu Versetiului cottulu Timisiului cu terminu de corcurare pana inclusive 17 Iunie *st. v. a. curg.*

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt:

a). O sesiune de 35 jugere pamentu aratoriu, si platiu parochialu intravilanu.

b) Birulu parochialu si stol'a usuata dela 70 de case si din fili'a *Jamulu-mare* asijderea birulu si stol'a usitata dela 17 case.

Doritorii de a concurá la acest post, au a-si trimite suplicile de concursu instruate conformu statut. organicu si regulamentulu pentru parochii si adresate comitetulu parochialu, prea On. Domnu prptopresbiteru Ioane Popoviciu, Mercina per Varadia pana la terminulu indicatu.

Ghermanu in 9 Maiu 1884.

In contielegere cu mine: **Ioane Popoviciu**, m. p. protop.

Nr. 159 B.

La rogarea poporeniloru se escrie de nou concursu pe vacant'a parochi'a de a III clasa din *Abramulu-superioru* cu filiele *Chiribisia* si *Cohanu*, in protopresbiteratulu Oradii-mari, comitatulu Bihoru, — a carei'a dotatiune anuala statatoria din pamentulu parochialu si stolele usuata in calculu diametralu egaléza cu 548 fl 80 cr.

Recurrentii suntu avisati, recoursele adjustate conform Stat. org. si regulamentulu parochialu pentru

parochie, si adresate comitetulu parochialu din *Abramulu superioru*, — a le trimite subsemnatulu Consistoriu in Oradea-mare, (N. Várad) in terminu de 30 dile dela prim'a publicare a acestui concursu.

Oradea-mare, 3/15 Maiu 1884.

Consistoriulu gr. or. Oradanu.

Ieroteu Belesiu,

Vicariu Eppu.

Pentru deplinirea parochiei *Sérbesci*, impreunata cu *Verzarii de sus*, in tractulu protopopescu alu Vasconulu in urmarea incuviintiarei consistoriale din 26 Martiu a. c. Nr. 399 B. se escrie concursu cu terminu de alegere pe 10/22 Iuniu a. c.

Emolumintele sunt: 1) dela *Sérbesci* sub nume de biru preotiescu câte 1 fl. dela tóta cas'a si stolele indatinat 2) dela *Verzari* asemenea câte 1 fl. dela casa si stolele. Numerulu caselor in ambele comune e 131.

Recursele adjustate cu documentele necesarie suntu a se trimite la subscrisulu protopopu in Beiusiu pana la 9/21 Iuniu a. c.

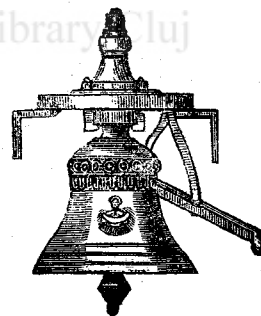
Datu in Beiusiu la 3 Maiu 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Vasiliu Pap**, m. p. protopopu.

Am onbre a me recomandá P. T. publicu ca tornatoriu de

CLOPOTE

(CAMPANE)

de ori ce marime si tonu, in forma eleganta si pe langa celu mai moderatu pretiu.

Clopotele pregatite din metalulu inventatu de mine au preferintia si rivalisédia cu clopotele facute din ori ce metalu pana acum cunoscuta, atátu pentru tonulu loru curatu si strebatatoriu, câtu si pentru duraveritatea loru.

Duraveritatea clopotelor se promovéza chiar si prin sistemulu mai nou de adjustare, de dupa care, clopotulu, fie câtu de mare, se imannéza fórtu usioru si se póte întórce, si de dupa fiesare întórcre limb'a bate la altu locu, prin ce clopotulu e feritu de crepare si tiene de dóne si chiar de trei ori mai multu decâtu clopotele facutu dupa sistemulu vechiu.

Pentru tonulu curatu si strebatatoriu conform dorintiei, precum si pentru duraveritatea clopotelor pregatite de mine, cavezu pe timpu de diece ani.

HÖNIG FRIEDERICH junior,

fabrica de pusce de apa si tornatóre de clopote si metale.

Aradu strad'a Rákoczi.